

„Klustry jako czynnik konkurencyjności przedsiębiorstw przemysłu cukierniczego w Meksyku”

Mgr Juan Carlos Neri Guzmán

Promotor: dr hab. Inż. Mariusz Bednarek , prof. SAN ;

promotor pomocniczy: dr Zofia Patora -Wysocka

Streszczenie pracy doktorskiej

1. Rola klastra jako czynnika konkurencyjności w Meksyku

Na przestrzeni ostatnich jedenastu lat, Meksyk zanotował spadek o 14 miejsc w globalnym rankingu konkurencyjności¹. Dlatego, z perspektywy tego kraju, tak ważne jest wdrażanie innowacyjnych strategii ukierunkowanych na podnoszenie jego pozycji konkurencyjnej. Polityka klastrowa to paradygmat teorii rozwoju przemysłowego, jako że dowiedziono jej skuteczności jako strategii promowania konkurencyjności przedsiębiorstw (w przemysłach zarówno wysoko jak i nisko technologicznych) w kontekście globalnym.

Badania doktoranta skupiły się na analizie klastrów, jako czynnika konkurencyjności w przemyśle cukierniczym, który jako część przemysłu spożywczego, jest jednym z sześciu sektorów o kluczowym znaczeniu dla Meksyku², jako że generuje niemal 10% produktu narodowego brutto.

Prace badawcze dotyczyły stanu San Luis Potosi, traktowanego jako przypadek reprezentatywny przy uwzględnieniu jego czwartej lokaty w rankingu najważniejszych krajowych producentów słodczy, jak również jego lokalizacji geograficznej, istotnej w kontekście eksportu wyrobów (Rozdział 3 pracy).

2. Oryginalność badań

Według Autora oryginalność pracy to:

- Promowanie konkurencyjności w krajach rozwijających się, takich jak Meksyk, poprzez przyjęcie koncepcji klastra jako czynnika jej wzrostu;
- Opracowanie modelu, umożliwiającego ocenę działalności przedsiębiorstw przemysłu cukierniczego, koncentrując się na klastrze jako czynnika konkurencyjności;
- Zdefiniowanie zbioru rekomendacji dla promowania konkurencyjności przemysłu cukierniczego w stanie San Luis Potosi z możliwością ich zastosowania w przedsiębiorstwach innych jednostek podziału administracyjnego kraju;
- Przedstawienie propozycji doskonalenia funkcjonowania przedsiębiorstw przemysłu cukierniczego w meksykańskim stanie San Luis Potosi.

3. Cele badawcze i hipotezy

Cele:

1. Przeprowadzenie analizy i badań literaturowych zagadnień związanych z tematyką klastrów.
2. Przeprowadzenie analizy działań operacyjnych przedsiębiorstw przemysłu cukierniczego w Meksyku (na przykładzie stanu San Luis Potosi).

¹ Schwab, Klaus. (2003 y 2014). The Global Competitiveness Report 2003-2004 y 2013–2014. Full Data Edition. The World Economic Forum (WEF)

² ProMéxico (2013). Mexico is Opportunity. Ministry of Economy. P.p. 33-43.

3. Opracowanie modelu służącego do zdefiniowania roli klastrów jako czynnika konkurencyjności.
4. Zaproponowanie działań ukierunkowanych na podnoszenie konkurencyjności w przedsiębiorstwach, przemysłu cukierniczego w stanie San Luis Potosi, a także opracowanie rekomendacji dla pozostałych stanów Meksyku.

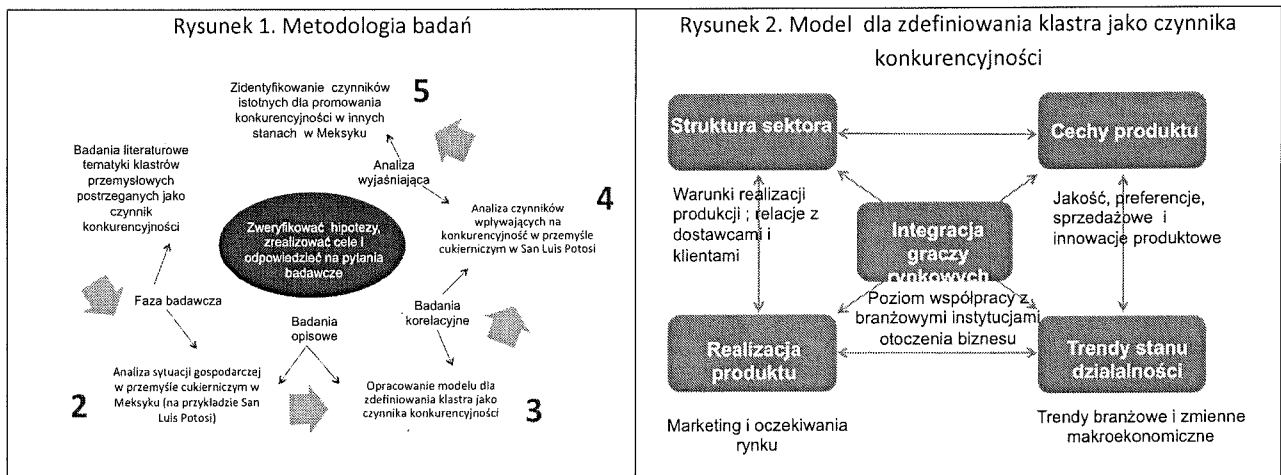
Hipoteza

1. Badania odnoszące się do klastrów i czynników konkurencyjności prowadzone były do tej pory głównie za granicą, dlatego też ich wyniki nie mają bezpośredniego przełożenia na sytuację w przemyśle meksykańskim, a w szczególności w małych i średnich przedsiębiorstwach działających w Meksyku.
2. Wyznaczenie roli klastra jako czynnika konkurencyjności w Meksyku będzie możliwe dzięki badaniu meksykańskiego przemysłu cukierniczego.
3. W celu zdefiniowania wpływu klastrów na konkurencyjność, wykorzystany będzie model klastra, który poddany zostanie praktycznej weryfikacji w przemyśle cukierniczym (szczególnie małe i średnie przedsiębiorstwa) w stanie San Luis Potosi.

4. Metodologia badań

Przedmiotowe badania zostały przeprowadzone w latach 2010-2014 w 104 spośród 288 firm przemysłu cukierniczego. Wielkość i reprezentatywność próby badawczej pozwoliła na osiągnięcie 90 % poziomu ufności, z założeniem 5-procentowego błędu. Badania objęły producentów, dostawców, dystrybutorów i instytucji otoczenia, takich jak organy rządowe, uniwersytety, centra badawcze, organizacje biznesowe czy też instytucje finansowe.

W pracy przyjęto metodologię badań opartą na czterech krokach: badawczym, opisowym, relacyjnym i wreszcie wyjaśniającym, dzięki którym zweryfikowano zgodność uzyskanych wyników z przyjętymi celami rozprawy (Rysunek 1) [Rozdział 1 pracy]. W celu zdefiniowania klastrów jako czynnika konkurencyjności, Autor opracował model grupujący czynniki konkurencyjności w pięć zbiorów jej komponentów. (Rysunek 2) [Rozdział 4 pracy].

5. Najważniejsze wyniki pracy

Przeprowadzone badania, zaprojektowany przez Autora model, jak i prace badawcze podjęte w przemyśle cukierniczym w stanie San Luis Potosi pozwoliły na weryfikację postawionych hipotez i zrealizowanie celów rozprawy. Poniżej przedstawiono wybrane, uzyskane wyniki :

- Badania dowodzą, że polityka klastrowa wdrażana jest głównie w krajach wysoko rozwiniętych (90% przypadków)³, jednak jest to również praktyka znajdująca coraz szersze zastosowanie w krajach rozwijających się, takich jak Meksyk (Cel 1, Hipoteza 1) [Rozdział 2 pracy].
- W Meksyku, jednym z kluczowych, dla promowania konkurencyjności, sektorów gospodarki jest produkcja artykułów spożywczych, którego istotną częścią jest przemysł cukierniczy istniejący w niektórych jednostkach administracyjnych Meksyku. San Luis Potosi jest czwartym pod względem wielkości produkcji przemysłu cukierniczego stanem meksykańskim, a co za tym idzie, jest on reprezentatywny z punktu widzenia prac badawczych prowadzonych przez doktoranta (Cel 2, Hipoteza 2) [Rozdział 3 pracy].
- Wykorzystując rozwój teorii klastrów oraz metodologie stosowane dla pomiaru konkurencyjności opracowano oryginalny model, służący do wyznaczenia roli klastra jako czynnika konkurencyjności w krajach takich jak Meksyk, zdominowanych przez małe i średnie przedsiębiorstwa (Cel 3, Hipoteza 3-4) [Rozdział 4 pracy].
- Na podstawie uzyskanych wyników badań, opracowano rekomendacje promowania konkurencyjności w przemyśle cukierniczym w San Luis Potosi (Cel 4, Hipoteza 3) [Rozdział 5 pracy]. Oto niektóre z nich:

1) Stworzyć klastery w przemyśle cukierniczym ; 2) Stworzyć fundusz wspierający działania podejmowane przez klaster; 3) Opracować długoterminowy plan strategiczny dla rozwoju przemysłu cukierniczego; 4) Stworzyć finansowy program motywacyjny w celu wspierania działań innowacyjnych oraz eksportu w przemyśle cukierniczym; 5) Opracować mechanizm rozwijający współpracę pomiędzy przedsiębiorstwami a uczelniami wyższymi; 6) Promować zaangażowanie firm w branżowe imprezy towarzyszące; 7) Zdefiniować standardy produkcji i jakości dla przemysłu cukierniczego; 8) Wdrożyć program rozwoju dostawców.

- Opracowano konkretne mechanizmy działalności klastra w celu zapewnienia realizacji strategii oraz rekomendacji promowania konkurencyjności w przedsiębiorstwach przemysłu cukierniczego w San Luis Potosi (Cel 4) [Rozdział 5].

6. Rekomendacje i powtarzalność uzyskanych wyników

Prowadzone prace badawcze, w tym opracowanie modelu klastra, postrzeganego jako czynnik konkurencyjności pomogły zidentyfikować problemy funkcjonowania przemysłu cukierniczego, które wykorzystano dla zaproponowania działań ukierunkowanych na promowanie jego konkurencyjności. Rekomendacje te sklasyfikowano wg. grup komponentów konkurencyjności oraz wg ich typu, poziomu priorytetowości i okresu realizacji. Aby podnieść poziom wiarygodności realizacji proponowanych działań, zidentyfikowano instytucje, najbardziej użyteczne w udzielaniu wsparcia dla ich wdrożenia. (Rozdział 5 pracy)

Działania zaproponowane dla przemysłu cukierniczego w stanie San Luis Potosi można rekomendować do zastosowania w przemyśle cukierniczym w całym Meksyku, biorąc pod uwagę fakt, iż branża ta jest silnie skoncentrowana w nielicznych jednostkach administracyjnych (6 z 32

³ Komisja Europejska. Raport z dnia 08/12/2014 opublikowany na stronie http://ec.europa.eu/regional_policy/projects/

stanów) i wszędzie posiada podobną charakterystykę operacyjną (wielkość przedsiębiorstwa, tworzone miejsca pracy, wielkość produkcji itp.).

7. Wnioski

W rozprawie zaprezentowane wyniki prac badawczych definiujących klastry, jako czynnik konkurencyjności na przykładzie przemysłu cukierniczego w stanie San Luis Potosi, będącego reprezentatywnym dla Meksyku. Uzyskane wyniki pokazują, iż przemysł cukierniczy nie funkcjonuje w oparciu o standardy typowe dla klastrów, jednakże osiąga on poziom konkurencyjności, porównywalny z klastrami, w wielu wskaźnikach swej działalności. (Rozdział 4 pracy).

Wyniki prac badawczych pokazują z drugiej strony, iż czynnikiem konkurencyjności o najniższym poziomie realizacji jest „praca zespołowa” pomiędzy przedsiębiorstwami tego przemysłu a innymi graczami rynkowymi działającymi w ich otoczeniu. Prowadzone przez doktoranta badania literaturowe wykazały, iż dla organizacji klastrowych czynnikiem uznawanym za najważniejszy dla ich skutecznego działania jest właśnie praca zespołowa (Rozdział 2 pracy).

Dysertacja pokazuje, iż promowanie konkurencyjności wymaga nie tylko zidentyfikowania słabych stron lecz również opracowania rekomendacji pozwalających je wyeliminować lub zminimalizować. Są to na przykład: promocja współpracy pomiędzy firmami, organizowanie szkoleń, promocja kultury biznesu, transfer technologii, praktyki innowacyjne oraz zbiór strategii biznesowych pozwalających udoskonalać równocześnie: otoczenie biznesowe, jak i konkurencyjność przedsiębiorstw (Rozdział 5).

W rozprawie stwierdzono także, że niektóre z podstawowych problemów, z którymi borykają się firmy cukiernicze związane są z ich ciągle niską kulturą przedsiębiorczości, a także dominacją przedsiębiorstw małych. Czynniki te stanowią bariery w przechodzeniu przemysłu cukierniczego do produkcji masowej i otwarciu się szerzej na rynki krajowe i międzynarodowe.

Oczekiwania względem konsolidacji przemysłu cukierniczego są wysokie, biorąc pod uwagę fakt, iż o ile 50% przedsiębiorstw zmagają się z problemami związanymi z osiągnięciem rentowności i kosztami operacyjnymi to jednocześnie aż 87% z nich deklaruje chęć uczestniczenia w działaniach i projektach podnoszących ich konkurencyjność takich jak klastry.

